

GLOBALIZACIJA – ZA i PROTIV

Sam izraz globalno može se razumjeti kao sveobuhvatno, cjelovito, u svim segmentima, u čitavom dostupnom prostoru, sa svim prisutnim. A ovaj pojam, tako shvaćen, obuhvata: globalni životni prostor (sve prirodne resurse), globalnu bezbjednost, globalnu politiku, globalnu ekonomiju, globalno tržište, globalno... Tako pojam globalnog obuhvata sve, skup svih različitih sredstava i uticaja u savremenim svjetskim odnosima na nivou planete Zemlje, pa čak i šire, bez obzira da li su ti uticaji korisni ili štetni za trajanje zajednice. Dakle, globalizacija, gledana iz ovog ugla, je previše opšti pojam o kome svako može suditi na svoj način i pridružiti mu svojstva po svom nahodanju. Ovako shvaćena globalizacija za um je nerazumljiv pojam i kao takav se ne može stavljati u odnos sa nekim drugim pojmovima. Radi toga, ukoliko se ovaj pojam želi staviti u neki odnos sa drugim pojmovima, prethodno mu se moraju pridružiti neka jasnija obilježja koja će, onima koji razumiju, ukazati jasno na što se misli kada se koristi pojam pod imenom *globalizacija*.

Iz prethodno rečenog, proizilazi da pojam, na čiju suštinu se imenom *globalizacija* ukazuje, sadrži nekoliko skupova pojmova, i to:

1. skup svih materijalnih sredstava (dobara) kojima zajednica umnih bića raspolaže, a koja su plod rada predaka;
2. skup svih resursa u okruženju u kome umna bića mogu trajati, svega što postoji kao prirodno dobro, koje nije plod djelatnosti umnih bića nego prirodnih okolnosti;
3. skup svih umnih bića, članova društvene zajednice;
  - 3.1. skup svih saznanja i iskustava, bilo da su sačuvana u nekom mediju ili umu živih članova društva,
    - 3.1.1. skup svih zakona (mjera – pravila ponašanja) koji služe kao norme ponašanja umnih bića, radi čije egzistencije umna bića razumijemo kao društvena bića kadra da žive u zajednici (skup zakona je iskustvo i saznanje u fazi realizacije).

Skup saznanja i skup zakona su saznanja (podskupovi izdvojeni kao posebno važna svojstva skupa umnih bića) važna za trajanje svake zajednice umnih bića, pa i globalne, o kojoj se raspravlja.

Ako se pod pojmom globalnog i globalizacije razumije sve što je u navedenim skupovima sadržano, to postaje tako složen pojam da čovjek, sa svojom ograničenom moći mišljenja, uopšte nije kadar da o pojmu globalizacije ima adekvatnu ideju, da razumije sve što ovaj pojam sadrži i što čini njegovu suštinu. Iz ovih razloga neumjesno je govoriti da je neko umno biće za globalizaciju ili protiv nje. Čovjek, zbog svoje ograničenosti, adekvatno može razumjeti samo neku od pojava koja je posljedica postojanja ovakvih globalnih odnosa, pa može biti za ili protiv te konkretne pojave a nikako protiv globalizacije kao ukupnog sklopa odnosa koji stvarno postoje. S druge strane, globalni odnosi, kakvi danas jesu, proizvod su egzistencije raznih sredstava i mogućnosti koje su na raspolaganju umnim bićima i moći mišljenja tih umnih bića, i oni su stvarnost koja postoji, koja se mora prihvatiti kao takva ukoliko se želi putem razuma na budućnost uticati. A današnji društveni odnosi, imenovani kao globalni odnosi, drugačiji su od ranije preživljenih historijskih iskustava, jednostavno, radi prisustva veće

količine svih dobara osim prirodnih (neobnovljivih prirodnih resursa), koja su umnim bićima na raspolaganju. Međutim, samo prisustvo veće moći, proizašle iz dostupnih sredstava, nije ni korisno ni štetno, jer više moći može donijeti više dobra, a isto tako i više zla. Samo upotreba prisutnih sredstava i moći pruža korist ili štetu za zajednicu, jer omogućava ili sprečava trajanje zajednice i trajanje njenih članova.

A oni koji žele biti korisni sebi i drugima, moraju saznati:

a) pojam globalizacije kao pojam po sebi (saznanje svega što je predmet globalnih odnosa – naprijed navedeno u tačkama 1. do 3.);

b) radnje koje umna bića mogu realizovati i time produžiti trajanje globalne zajednice (trajanje globalne zajednice koja stvarno postoji je uslov za trajanje umnih bića).

A zašto su ova saznanja tako važna za umna bića i njihovu zajednicu, može se objasniti ukazivanjem na ona svojstva današnjih odnosa kojima se daje epitet globalnih, a koja su drugačija od do sada preživljenih historijskih iskustava. Ono što je važno i drugačije i što treba istražiti radi značaja za trajanje globalnih odnosa, sastoji se u sljedećem:

1. broj umnih bića na planeti Zemlji je veći nego u ranijim periodima, pa je potrebno istražiti odnos broja članova zajednice i mogućnosti trajanja zajednice;

2. količina eksplozivnih, bioloških i hemijskih sredstava, pripremljenih za ratna dejstva, je takva da može, i više puta, potpuno uništiti planetu Zemlju i život na njoj, a postoji i opasnost da jedno lice ili manja grupa dođe u posjed oružja velike moći i ucjenjuje širu zajednicu, pa treba brižljivo ispitati kako opasna sredstva pravilno kontrolisati;

3. prisutni alati i postrojenja omogućavaju da u relativno kratkom vremenu budu iscrpljeni mnogi prirodni resursi, neophodni za trajanje zajednice;

4. sredstva transporta i komunikacije omogućavaju da svaki događaj, u bilo kom dijelu svijeta, bude odmah registriran kao važan za čitavu zajednicu i da svaki čovjek u kratkom roku može postati sudionik događanja u bilo kom dijelu planete.

Ova činjenica međusobne povezanosti događanja u svjetskoj zajednici u najvećoj mjeri je i uticala na oblikovanje zajednice u globalnu, uvezanu, međusobno ovisnu, jedinstvenu cjelinu, zajednicu čiji dijelovi su neodvojivi dijelovi zajednice a ne neovisni, samostalni, samodostatni dijelovi.

Prema tome, globalizacija je skup svih sredstava, bića i njihovih odnosa savremenog svijeta, onakvog kakav svijet danas jest a koji je nastao u historijskom razvojnom procesu, pa može poslužiti kao iskustvo, a ne predmet potvrđivanja ili odricanja. Zadatak umnih bića postaje adekvatno vrednovanje preživljenih iskustava, radi razumijevanja radnji koje treba preduzeti za produžavanje trajanja zajednice.

A čime vrednovati ovakva iskustva i saznanja?

Odnos ukupnog filozofskog, teološkog i znanstvenog saznanja, sačuvanog u raznim medijima i umu svih članova zajednice i moći mišljenja jednog čovjeka, ma kakav znanstveni autoritet bio, je takav da je očigledno da je čovjek nesposoban da sazna i odabere ona saznanja koja će biti najkorisnija za trajanje zajednice. Globalizaciju, kao oblik bivstvovanja današnje zajednice umnih bića, treba istraživati, saznati sve segmente tog bivstvovanja, istražujući pojedina svojstva i gradeći odnos prema njima, stalno vodeći računa o tome da svojim činjenjem ne ugrozimo mogućnost trajanja. Problemi kao klimatske promjene (ekologija), oružani sukobi, bilo da im je uzrok borba

dobra i zla ili različitost (nacionalna, rasna i vjerska), terorizam, siromaštvo određenih zajednica i regija su stvarnost, ma kako mi tu stvarnost imenovali, globalnom ili drugačije imenovanom zajednicom. Stoga je neumjesno biti protiv globalizacije ili za nju, tim stavom ništa se ne govori. Oni koji žele pomoći sebi i drugima, bilo da su za „globalizaciju“ ili protiv nje, trebaju saznati stvarne uzroke navedenih problema i mogućnost da se preduzmu radnje koje će produžavati trajanje i umnih bića i njihova okruženja. A ovakva razmišljanja i „globalistima“ i „antiglobalistima“ nameću isti zadatak – saznavanje i otklanjanje negativnih pojava koje su stvarno prisutne, u stvarnom svijetu, ovakvom kakav on stvarno jest, da bi ga učinili boljim, bez obzira kako je imenovan.

Za realizaciju ovih zadataka potreban je alat, a mislim da je *Dogovor* taj alat koji može da iz velike riznice filozofskog, teološkog i znanstvenog iskustva, sačuvanog u medijima ili umu živih članova društva, izdvoji ona saznanja koja su najkorisnija za trajanje zajednice, trajanje umnih bića, članova te zajednice i okruženja u kome je trajanje uopšte moguće. O ovom spisu je, u raspravi pod imenom *Trebaju li nam nove ideje*, rečeno da predstavlja proceduru –alat koji nam je potreban i za kojim tragamo. A koliko je ovo utemeljeno, saznat će oni koji istinitost teza iz *Dogovora* budu, na adekvatan način, dokazivali i opovrgavali.

Ibrahim Đonlagić